

Nekrolog Matiji Valjavcu. Jugoslovanska akademija, da pokaže hvaležnost zaslužnemu členu, priredila je 15. sušca tega leta, t. j. za obletnico, javno sejo, v kateri je predaval naš rojak dr. August Musić o pokojnem Valjavcu. Musić je opisal životopis Valjavčev z veliko ljubeznijo in nam v kratkih potezah podal verno in zanimivo sliko milega pokojnika od njegovih otročjih let do njegove smrti. Ocenjeval je njegovo mnogostrano delovanje na književnem polju po treh perijodah: prva je do njegovega nastopa na varaždinsko gimnazijo (1854.), druga do njegovega prihoda na zagrebško gimnazijo (1876) in tretja do njegove smrti. V prvi perijodi se nam kaže Valjavec pesnik, v drugi kot nabiralec in preiskovalec narodnega blaga, v tretji učenjak. V vseh teh treh dobah je bil mož na svojem mestu, kateri ni od svoje zgodnje mladosti pa do smrti odložil spretnega peresa. Slava njegovemu spominu!

Janko Barlè.

Češka književnost.

„Ozirajmo se nekoliko čez svoj prag in posnemajmo, kar je dobrega pri drugih bratih naše matere Slave“ — so besede nepozabljivega Slomškega. Ozmimo se nekoliko k bratom Čehom! Tu nas zanima književno „Društvo Vlast“ v Pragi. „Vlast“ (Domovina) pa je tudi ime listu, kateri se bratovsko spominja Jugoslovanov, posebno Slovencev. Že v prvih letnikih so bila poročila I. Tumpacha iz literarnega življenja Slovencev; prerano umrli V. Pakosta je objavljal prestave iz Gregorčičevih pesmij; v zadnjih letnikih pa je stalen predal za slovensko književnost, ki ga oskrbuje Čeh Fr. Štingl, župnik na Koroškem. Vsake nove knjige slovenske zvedó češki čitatelji vsebino in oceno. Nekrologi izbornih Slovencev vsake vrste umetnostij in vsakega znanstva dopolnjujejo književni obzor.

Letos priobčuje urednik „Vlasti“ prigodke iz svojega lanskega potovanja „po slovinských vlastích.“ S posebnim navdušenjem piše in poroča o vsem, kar je pri nas zapazil lepega in vzornega.

Zato zasluži Vlast, da ji Slovenci povračajo blagohotnost do svojega naroda in slovstva.

Predstojnik tega društva je marljivi duhovnik dr. Rud. Horský, ki z vnetim Tom. Škrdletom, kateri je prav za prav duša vsega početja, že od l. 1884. giblje veslo tega društva. Med svoje mecene šteje društvo vse češke škofe in veliko plemenitašev, katerim gre za to vsa čast.

Namen društva je izdajati časnike, občasne spise in knjige, pisane v katoliškem duhu, ustanovljati ljudske knjižnice, snovati govore in literarne shode v kateremkoli kraju češke kraljevine, podpirati dobro slovstvo in katoliške pisatelje.

V svojem listu „Vlasti“ je društvo združilo v trinajstih letih vse izborne katoliške pisatelje češke in priobčilo obilo leposlovnih in znanstvenih spisov stalne vrednosti. Prostor ne dovoljuje jih naštevati — dosti, če rečemo, da je list ponos in veselje katoliškim Čehom.)

Društvo Vlast ima pa še odseke in zavode, katere na kratko omenim. Prvi odsek je filozofično-pedagogičen, izdaja list „Vychovatel“ (Izgojitelj), XIII. letnikov; urednik Fr. Žák

Drugi odsek je socijalen, ki prireja govore in izdaja „Dělnické noviny“, urednik mu je Tom Jiroušek.

„Historický kroužek“ si prizadeva očistiti češko zgodovino vseh zgodovinskih lažij, posebno o Husu; izdal je šest knjig.

„Knihovní komisse“ — udje po celi kraljevini, ocenjujejo knjige in določujejo, katere so ugodne za ljudske knjižnice.

„Tisková liga“ — čita vse časnike in opozarja na napade nasprotnih listov, ter jih odbija v katoliških časnikih.

Poleg tega ima društvo še razne zavode (fonde). Tako „knihovní fond“ ustanovlja knjižnice v potrebnih krajih, „fond pro kat. spisovatele“ podpira katoliške pisatelje, posebno onemogle, in „socialní fond“ zalaga delavske časnike in plača govornikom na deželnih shodih potne stroške.

Uredba čeških katoličanov v tem društvu je zares vzorna. Društvo si je pred kratkim kupilo v Pragi primerno hišo, kjer bo za prihodnje središče vsega početja, kar je bilo zeló potrebno.

Potemtakem goji društvo plemenit namen. Seveda mu ne manjka zadržkov in napadov, pa zoper vse to je znana „česká lebka tvrda“, posebno, če gre za pravico in vero.

Katoliški Slovenci želijo temu društvu: „Mnoho zdaru!“

Ant. Zavadil.

František Sušil. Životopisný nastin od Dra. Pavla Vychodila. V Brně, 1898. Tiskem a nákladem pap. knihtiskárny Bened. Rajhradských. 8°. Sešit 1. Str. 64. Cena 40 kr. Ta sešitek ima sliko Sušilovo.

¹⁾ Vlast izhaja jedenkrat na mesec in stane na leto 4 gld. 20 kr.